

Aan:	De gemeenteraad
Van:	Het college van burgemeester en wethouders
Datum:	6 mei 2026
Zaaknummer:	00001235501
Onderwerp:	Ontwikkelmaatregelen jeugd en aanpalende ontwikkelingen

Aanleiding

Het college heeft op 8 april 2025 besloten lokale ontwikkelmaatregelen voor jeugd in te voeren. Dit besluit volgde op het onderzoek van Van Dam Datapartners naar de stijgende kosten voor jeugdhulp. Met dit bericht informeert het college de raad over de voortgang van de uitvoering. Daarnaast wordt de raad geïnformeerd over enkele samenhangende ontwikkelingen, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, de tweede tranche maatregelen (waaronder een pilot BSO+) en regionale beheersmaatregelen.

Kernboodschap

De raad wordt geïnformeerd over de stand van zaken van de lokale ontwikkelmaatregelen jeugd. Deze maatregelen zijn in 2025 gestart om de groei van de jeugdhulpkosten te beheersen. Hiervoor is afgesproken om te streven naar een besparing van 5% ten opzichte van de uitgaven in 2024. Het college voert actief regie door de samenwerking met partners te verbeteren en werkwijzen te vereenvoudigen en te versterken. De maatregelen zijn inmiddels ingevoerd. De eerste effecten worden later dit jaar verwacht.

Toelichting

Context: Hervormingsagenda jeugd

De lokale ontwikkelmaatregelen maken deel uit van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. Deze agenda heeft als doel de jeugdhulp beter te organiseren en betaalbaar te houden. In Dijk en Waard werken we hier integraal aan. Dit betekent dat we niet alleen kijken naar jeugdhulp, maar ook naar andere onderdelen van het sociaal domein. De ontwikkeling van Stevige lokale teams is daarvan een belangrijk voorbeeld.

Binnen de Hervormingsagenda wordt door het Rijk, de regio's, gemeenten en jeugdhulpaanbieders gewerkt aan verschillende thema's:

1. Afbakening van de reikwijdte van de jeugdwet
2. Ontwikkeling Stevige lokale teams,
3. Voorkomen van residentiële jeugdhulp,
4. Versterken van kwaliteit en blijvend leren,
5. Regionalisering, standaardisatie en verbetering van het stelsel,
6. Data en monitoring,
7. Nieuwe financieringssystematiek.

In 2025 zijn in Dijk en Waard de lokale ontwikkelmaatregelen gestart om de kosten te beheersen en de hulp effectiever te maken. Daarbij zijn meerdere van deze thema's meegenomen, zoals de afbakening van de Jeugdwet, de ontwikkeling van lokale teams en het verbeteren van data en monitoring. De regionale samenwerking en standaardisatie zijn vastgelegd in de nieuwe gemeenschappelijke regeling van het Gemeenschappelijk Inkoop- en

Contractmanagementbureau Sociaal Domein Regio Alkmaar (GISD). Ook wordt regionaal gewerkt aan het verminderen van residentiële jeugdhulp en het gezamenlijke beheersen van kosten.

Het Rijk, gemeenten (VNG) en zorgaanbieders werken samen aan een nieuwe financieringssystematiek, die uiterlijk op 1 januari 2029 volledig moet ingaan. Deze financieringssystematiek moet zorgen voor minder administratie, betere regionale inkoop onder toezicht van de NZa-toezicht en een betere balans tussen passende zorg en kosten.

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming

Naast de Hervormingsagenda wordt gewerkt aan het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. Beide trajecten zijn gericht op betere ondersteuning van kwetsbare kinderen en gezinnen. Het Toekomstscenario richt zich specifiek op veiligheid binnen gezinnen. In Dijk en Waard hebben we de aanpak voor het Toekomstscenario ondergebracht bij het Programma Stevig lokaal team. Er is een analyse uitgevoerd en er wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak met regionale en lokale maatregelen om goed voorbereid te zijn op het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. Daarnaast neemt Dijk en Waard deel aan de regionale pilots Samenwerken in netwerken en Gefaseerd werken aan veiligheid, die binnenkort van start gaan. Voor deze ontwikkelingen zijn op dit moment nog geen extra middelen vanuit het Rijk beschikbaar.

Lokale Ontwikkelmaatregelen Jeugd

Sinds medio 2025 zijn acht ontwikkelmaatregelen uitgewerkt en gestart, zoals vastgesteld in het collegevoorstel Lokale aanpak hervorming jeugd van 8 april 2025 en de presentatie aan de raad in april. Inmiddels zijn de meeste maatregelen uitgewerkt en is gestart met de uitvoering. Het is nog te vroeg om al concrete inhoudelijke resultaten te kunnen benoemen aangezien de maatregelen pas recent geïmplementeerd zijn of worden. De eerste resultaten worden in de loop van dit jaar verwacht en in het najaar gerapporteerd bij de monitor ontwikkelmaatregelen jeugd. Het gaat om de volgende maatregelen:

1. Ontwikkelen Stevige lokale teams
In 2025 is gestart met een ontwikkeltuin voor Stevige lokale teams, samen met partners MET Dijk en Waard, Zaffier, Wonen Plus Welzijn en Dijk en Waard Sport. Er wordt gewerkt aan nieuwe werkwijzen om inwoners sneller en eenvoudiger te helpen. Het doel is om vragen vroeg te signaleren, oplossingen dichtbij te organiseren en lichte ondersteuning zelf te bieden, zodat zwaardere zorg zo veel mogelijk wordt voorkomen. Momenteel worden een aantal thema's uitgewerkt om te komen tot een duidelijk eindbeeld voor de stevige lokale teams, zoals het toegangsmodel en het bieden van basishulp.
2. Samenwerking huisartsen en Praktijkondersteuners Huisartsen (POH)
Door betere samenwerking met huisartsen en praktijkondersteuners krijgen zij meer inzicht in het beschikbare aanbod in het voorliggende veld. Hierdoor kan lichte hulp vaker (gedeeltelijk) buiten de jeugdhulp om worden georganiseerd en nemen (dure) verwijzingen naar verwachting af. Na een succesvolle pilot in Centrumwaard is deze samenwerking uitgebreid naar alle gebieden. Sinds maart kunnen verwijzingen via het digitale platform Zorgdomein worden gedaan.
3. Inzet GGZ expertise in voorliggende veld
In maart is een tweejarige pilot gestart waarbij een GGZ-expert is toegevoegd aan de lokale teams. Deze expert adviseert en ondersteunt de gebiedsteams jeugd en gezin en

biedt in Zuidelijk Heerhugowaard ook lichte, laagdrempelige hulp. Na de startfase wordt gekeken naar aanvullingen zoals groepsaanbod en deskundigheidsbevordering..

4. **Aanpak van complexe dure casuïstiek**
In maart is gestart met een gerichte aanpak van complexe en kostbare casussen. Deze aanpak is bedoeld om op korte termijn kosten te beperken en tegelijkertijd te leren voor de lange termijn. Ook wordt de doorbraakmethode ingezet om vastgelopen situaties weer in beweging te krijgen
5. **Afbakening reikwijdte en trajectduur**
Het afgelopen jaar zijn de verordening en de beleidsregels jeugd en Wmo aangepast en zijn er diverse trainingen gehouden voor de medewerkers. Het rijk heeft het concept wetsvoorstel reikwijdte jeugdzorg in consultatie gebracht. Het voorstel biedt nog niet de afbakening waar we op gehoopt hadden. Vanuit diverse gremia is kritische input geleverd op het concept wetsvoorstel. Momenteel wordt bekeken welke aanvullende lokale stappen al op korte termijn mogelijk zijn.
6. **Versterken Toezicht en handhaving**
In 2025 is een tweede toezichthouder aangesteld. Hierdoor is meer capaciteit beschikbaar voor toezicht en onderzoek. Belangrijk aandachtspunt is meer inzet op preventie als uitwerking van het regionaal beleidsplan toezicht. In het jaarverslag Toezicht rechtmatigheid jeugd en Wmo wordt verder ingegaan op de resultaten over 2025.
7. **Aanpak complexe scheidingen**
In mei starten we samen met de gemeente Alkmaar een pilot gezinsadvocaat en scheidingsadviesteam (SAT): een nieuwe werkwijze bij complexe scheidingen. J&G-coaches kunnen hier terecht voor triage en advies bij scheidingszaken. Vijf gezinnen zullen intensieve integrale ondersteuning krijgen van een koppel van een gedragswetenschapper en een gezinsadvocaat. De pilot versterkt de samenwerking tussen ketenpartners op het gebied van complexe scheidingen.
8. **Versterken sociale basis**
In 2025 is een nulmeting uitgevoerd om bestaande initiatieven en voorzieningen in beeld te brengen. Dit geeft meer overzicht van het aanbod in wijken en kernen. Deze inzichten gebruiken we om richter te sturen op de ontwikkeling van de sociale basis en de samenhang met andere programma's te versterken, zoals het programma Stevig Lokaal Team, gebiedsgericht werken en de digitale toegang. Ook wordt gewerkt aan een betere vindbaarheid via een sociale kaart.

Aandachtspunten en risico's

Door de hoge vraag naar hulp en ondersteuning en de daar bijbehorende stijgende kosten is het noodzakelijk om onze werkwijzen aan te passen. Deze willen we zo veel mogelijk in samenhang doorvoeren. Maar doordat er veel verandertrajecten tegelijkertijd worden ingezet, is de druk op de uitvoeringsteams echter groot. Een ander risico is dat we onvoldoende transitie-middelen vanuit het rijk ontvangen voor de verschillende ontwikkelingen zoals de Stevige lokale teams en het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming om de taken goed uit te kunnen voeren. Hierdoor moet er regelmatig geprioriteerd worden. We monitoren steeds of er voldoende tijd en capaciteit beschikbaar is om veranderingen door te voeren. Waar nodig wordt bijgestuurd, vertraagd of gestopt.

2^e tranche ontwikkelmaatregelen

Naast de bestaande maatregelen zijn aanvullende maatregelen verkend om de kosten te beheersen. Op basis daarvan is besloten om de BSO+ en Passende kinderopvang nader uit te werken en te gaan implementeren. En omdat veel problematiek gesignaleerd wordt in het

onderwijs, wordt daarnaast in samenwerking met het onderwijs, een pilot opgezet om extra expertise toe te voegen aan de ondersteuningsstructuur op school.

BSO+

Het college wil dat ieder kind een passende plek krijgt in de kinderopvang. Dat is nu helaas nog niet altijd het geval.

Het college heeft daarom besloten om een pilot van een jaar te starten met een aanbod BSO+. BSO+ staat voor buitenschoolse opvang voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Deze pilot vormt onderdeel van het streven van het college naar passende en op termijn inclusieve kinderopvang. Het zorgt voor een verbreding van het huidige aanbod in de kinderopvang.

De kinderopvangorganisaties in Dijk en Waard hebben niet altijd een passende opvangplek voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. Kinderen maken dan gebruik van jeugdhulp om naar de opvang te gaan, terwijl in een kleinschaligere en gestructureerde groep deze hulp niet nodig is. Wanneer kinderen zonder passende opvangvoorziening thuis komen te zitten, moeten ouders hier zelf in voorzien. Dit kan ertoe leiden dat zij minder gaan werken of (tijdelijk) stoppen met werken. Met de pilot beoogt onnodige inzet van jeugdhulp en ondersteunt ouders. In Dijk en Waard is op dit moment nog geen BSO+ beschikbaar. Voor de pilot is € 49.999 beschikbaar gesteld uit het maatwerkbudget jeugd. Hiermee wordt de zorg op de groep betaald. Ouders betalen het reguliere tarief voor de kinderopvang.

Regionale beheersmaatregelen

Naast de lokale ontwikkelmaatregelen voeren we samen met Alkmaar en de BUCH ook regionale beheersmaatregelen uit. Deze richten zich op betere sturing op contracten en het beheersen van de kosten, waaronder: efficiënte en effectieve jeugdhulp, inzet basis-GGZ versus specialistische GGZ, analyse van betaalovereenkomsten en duurste casussen en samenwerkingsafspraken met de Gecertificeerde Instellingen (GI). De vier grootste jeugdhulpaanbieders in onze regio (Parlan, GGZ NHN, IHub en Esdege-Reigerdaal) werken samen aan een voorstel om de trajectduur te verkorten en meer groepsgericht aanbod te ontwikkelen.

De regionale beheersmaatregelen leveren meer inzicht in de opbouw en de aard van de zorgkosten waardoor de kosten op termijn beheersbaarder worden. De eerste inzichten leiden tot vervolgonderzoek onder andere naar de tarifiering, GGZ, toezicht en bedrijfsvoering van aanbieders.

Vervolg

De raad wordt in het voor- en najaar geïnformeerd over de voortgang van de lokale ontwikkelmaatregelen via een monitor. Deze wordt momenteel opgezet en in juni ter informatie aan de raad aangeboden, samen met de kengetallen Monitor sociaal domein. Desgewenst kan een bredere toelichting worden gegeven over de ontwikkelmaatregelen jeugd en de achtergronden daarbij.